

Romeinse vondsten te Zingem

J.-P. Parent, M. Pieters & A. Erynck

In de zomer van 1986 werd door J.-P. Parent, tijdens een controle van graafwerken in de Weistraat te Zingem (hoofdzakelijk op perceel 1260c), een belangrijke hoeveelheid Romeinse archaeologica gerecupereerd. In april 1987 werd op deze site, gelegen in het alluvium van de Schelde, onder de wetenschappelijke begeleiding van de NDO een beperkt noodonderzoek uitgevoerd¹. Naast een prospectie van de grondhopen, werd op één plaats (Lambertcoördinaten: 175,52 noord / 99,62 oost; kadaster: Zingem, percelen 1259/58b en 1259/55b; fig. 1) een ± 15 m lang profiel rechtgestoken en uitgegraven tot op de moederbodem.

STRATIGRAFIE (fig. 2)

Op 1,30-1,50 m diepte is archeologisch steriel, groengrijs zand aanwezig (fig. 2: V). Hierboven bevinden zich drie zandlemige tot lemige, zwak inhumeuze laagjes (fig. 2: IV a-c), die een geringe hoeveelheid "preromeinse" archaeologica bevatten (enkele vuurstenen artefacten en enkele ruwwandige handgevormde scherven). Deze laagjes worden afgedekt door een oranjebruin tot witgrijs zandpakket van ± 0,50 m dikte (fig. 2: III). Veruit de meerderheid van het Romeinse archeologisch materiaal van deze site werd gerecupereerd uit laag II, een paarsgrijze lemigzandige eenheid die van links naar rechts in het profiel evolueert van een dun laagje (10-20 cm) tot een ± 1 m dik pakket. De ondergrens van deze laag vertoont enkele greppelvormige verdiepingen (fig. 2: II). Verder wordt de stratigrafie afgesloten door enkele recentere eenheden op fig. 2 aangeduid als laag I.

¹ Aan het onderzoek werkten mee: D. Barbé, F. De Vos en R. Schokaert, waarvoor onze dank.

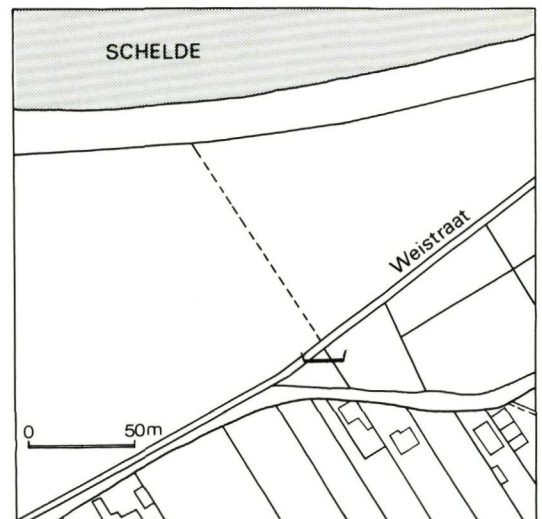
HET ARCHEOLOGISCH MATERIAAL UIT LAAG II

1. *Handgemaakt aardewerk*

Ruim 80 % van de totale hoeveelheid ceramiek (350 scherven) uit laag II behoort tot deze groep. Het baksel is poreus; matig hard tot hard; lichtgrijs tot donkergrijs en hoofdzakelijk verschaald met chamotte (8 mm) en organisch materiaal. De kleur van de wanden, die soms gevlamd zijn, varieert van roodbruin naar beige over lichtgrijs tot donkergrijs.

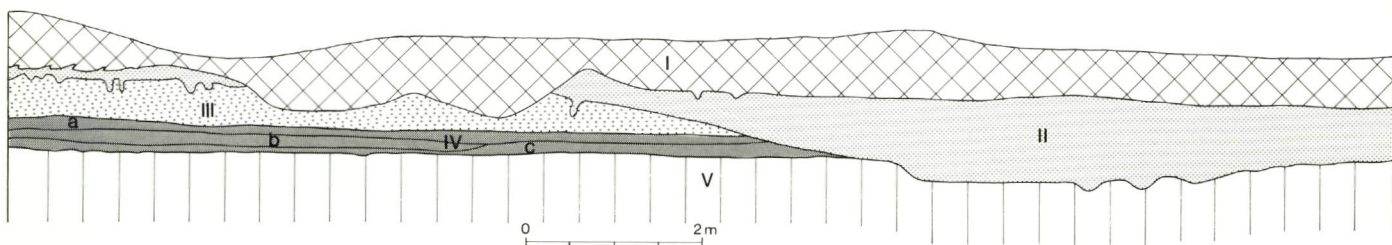
De vormenschat is bijna uitsluitend beperkt tot kommen en kookpotten (fig. 3).

1. Kom met naar buiten staande rand, licht geknikte schouder en horizontale vingergreep (diam. rand: 20 cm)

1 *Situatiekaart.*

Location map.

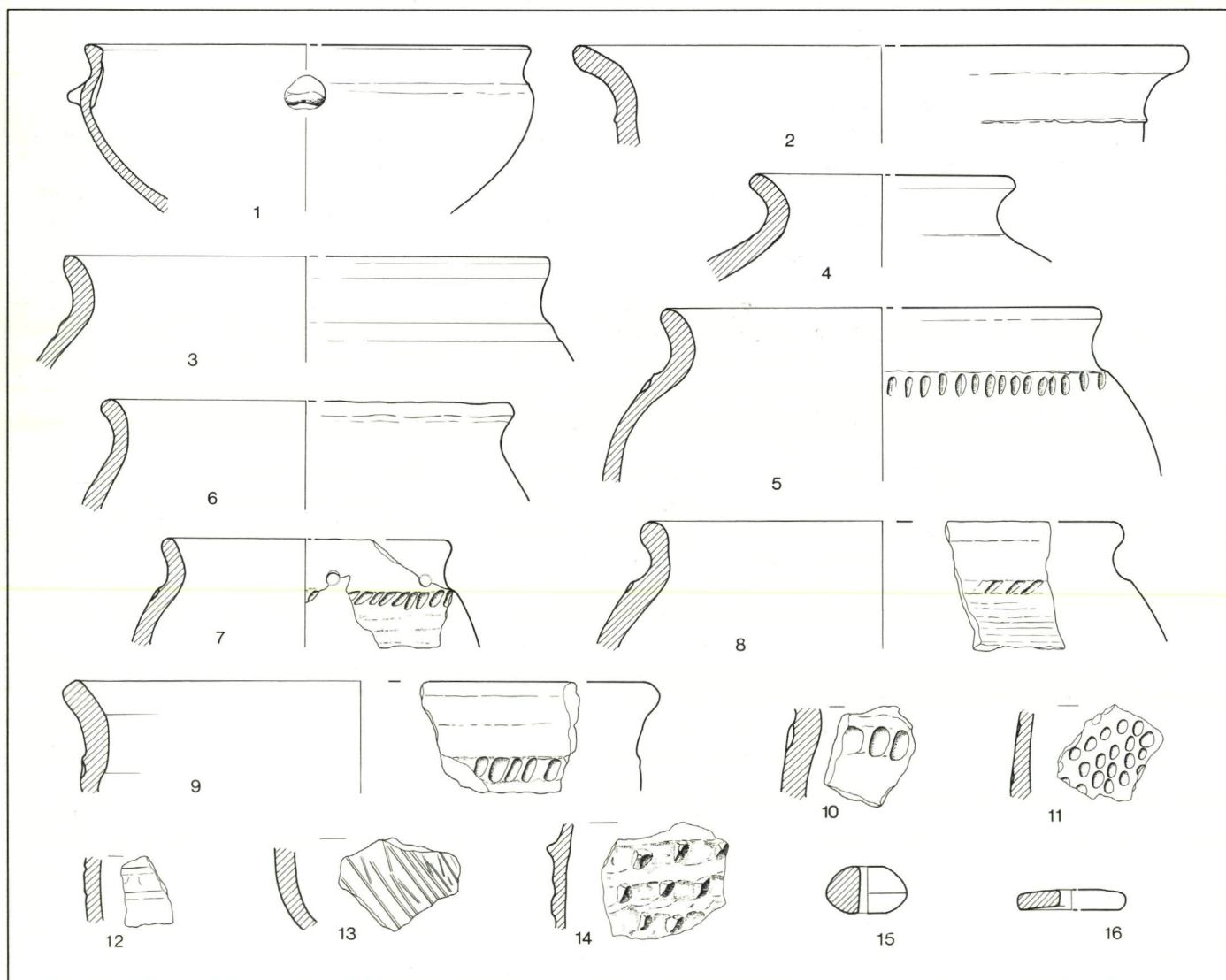

2-3 Kommen met naar buiten gebogen rand en geribde schouder (diam. rand: 21 en 28 cm)
 4-9 Kookpotten met naar buiten gebogen rand (4: diam. rand: 12 cm; 5: diam. rand: 20 cm). Bij de meeste (5, 7-9) werd de overgang van hals naar schouder geaccentueerd door een horizontale rij, vertikaal tot schuin geplaatste ovale tot langwerpige indrukken.

Een beperkt aantal versierde scherven geven een idee van de grote verscheidenheid in de versieringstechnieken aangewend op dit aardewerk. Behalve met rijen van ovale tot langwerpige nagel- of spatelindrukken (5, 7-9) werd ook gewerkt met vingertopindrukken (10), met kleine ovale indrukken als vlakbedekkende versiering (11), met groeven (12), met kamstrepen (13) en met konische knopjes (14).

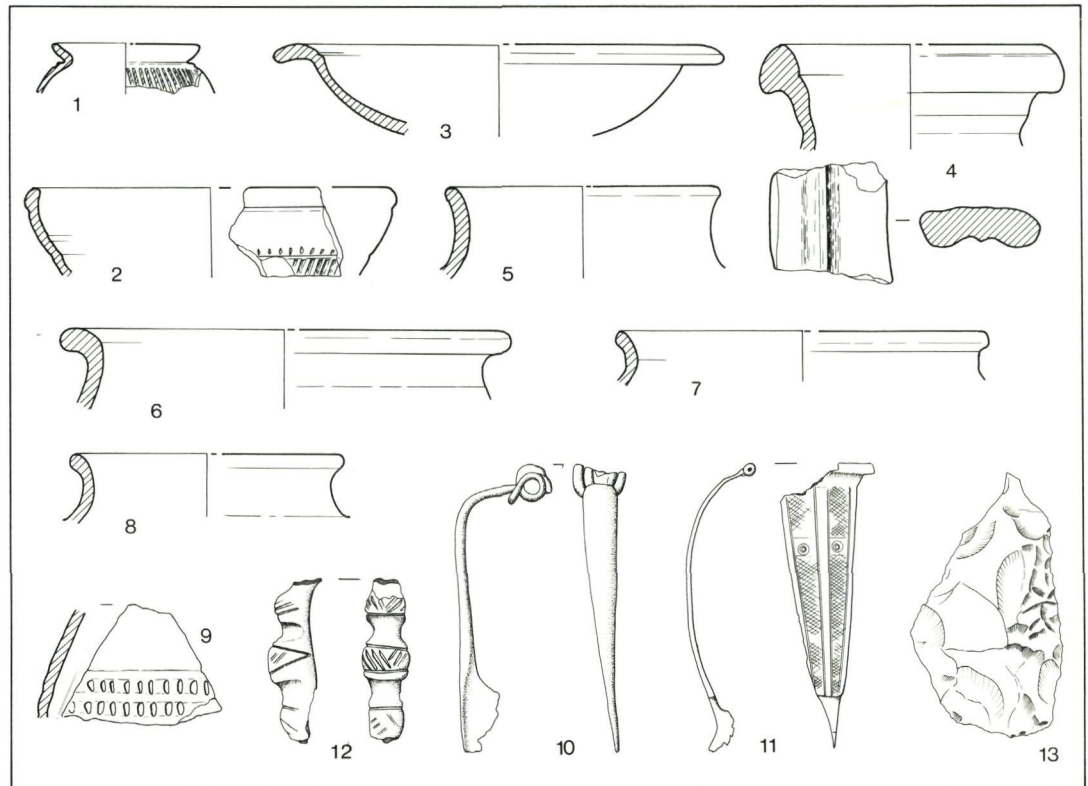
2 Stratigrafie van de vindplaats.
 Stratigraphical section.

3 Handgemaakt aardewerk uit laag II (1-16); sch. 1:3.
 Hand-made pottery from layer II (1-16; sc. 1:3).

4 Op de draaischijf vervaardigd aardewerk (1-9), fibulae (10-12), en een vuurstenen pijlpunt uit laag II (13). Sch. 1-9: 1:3; 10-12: 2:3; 13: 1:1.

Wheel-thrown pottery (1-9: sc. 1:3), brooches (10-12: sc. 2:3) and flint arrowhead (13: sc. 1:1) from layer II.

In dezelfde techniek werd ook een licht bikonisch spijnschijfje (diam. 36-37 mm) vervaardigd (15). Een 2de spijnschijfje (diam. 49 mm) werd uit een wandscherf van een pot met kamstreepversiering gemaakt (16).

2. Op de draaischijf vervaardigd aardewerk (fig. 4).

- Versierd wandfragment van een TS-kom, Drag. 37, Zuid-Gallisch, Flavisch².

- Bodemfragment van een TS-kom, Drag. 36, Zuid-Gallisch, Flavisch.

1. Randfragment van een TN-beker, Holwerda 31a, techniek C³, Flavische periode - 1ste helft 2de eeuw.

2. Randfragment van een TN-kom, Holwerda 52a, techniek D, 2de eeuw.

3. Randfragment van een kom in zeepwaar, Blicquy type II, Flavische periode - begin 3de eeuw⁴.

4. Bandvormige rand (diam. 12-13 cm) en driedelig oorfragment van een kruikamfoor (cf. Gose 419), oranjeroed baksel.

5-8. 4 randfragmenten van kookpotten met naar buiten gebogen rand, bleekgrijs tot donkergrijs baksel.

9. Wandfragment met ribbel- of rolstempelversiering, donkergrijs baksel.

3. *Varia* (fig. 4)

10. Bronzen draadfibula met onderdraadse spi-

raalveer en haakvormige beugel (midden 1ste - 2de eeuw).

11. Bronzen scharnierfibula met bandvormige, driehoekige beugel. Deze is over de ganze oppervlakte bedekt met een ingeposte versiering: 2 banden met een rolstempelemotief en 2 zgn. "ogen". Deze fibula sluit het best aan bij de varianten van de Aucissafibulae van Van Buchem (vroeg-Romeins)⁵.

12. Sterk geprofileerd beugelfragment van een bronzen fibula (?).

- 10-tal ijzeren spijkers.

- Gekarteld randfragment van zgn. "technisch aardewerk".

- 10-tallen fragmenten van *tegulae* en *imbri-ces*.

13. Driehoekige pijlpunt in bruinzwarte vuursteen.

- Fragment van een gepolijste bijl in bruine vuursteen

- 3 fragmenten van een maalsteen uit arkose

4. *De beenderresten*

Laag II bevatte een honderdtal beenfragmenten, restanten van een huisdierfauna. Zij worden op het Laboratorium voor Paleontologie, U.G., bewaard onder inventarisnummer P 3740. Volgende diersoorten zijn vertegenwoordigd:

- Paard (*Equus przewalskii* f. *caballus*): 10 fragmenten, waaronder de sterk gefrag-

2 De identificatie en determinatie van de terra sigillata van deze bijdrage, is gebeurd door Dr. H. Thoen, waarvoor onze dank.

3 De Laet *et al.* 1972, 47.

4 De Laet *et al.* 1972, 55.

5 Van Buchem 1941, 31.

menteerde schedel van een jong individu. De tandenrij toont dat het dier nauwelijks ouder werd dan één jaar.

- Rund (*Bos primigenius* f. *taurus*): 8 beenderen waaronder een sterk gefragmenteerde schedel, waarschijnlijk van een stier.
- Schaaap of Geit (*Ovis ammon* f. *aries* of *Capra aegragus* f. *hircus*): 7 beenresten.
- Varken (*Sus scrofa* f. *domestica*): 3 beenderen.
- Ongeveer 70 niet meer te identificeren fragmenten. Vele schedelfragmenten zijn waarschijnlijk van de beschadigde rund- of paardeschedel afkomstig.

De botresten, gevonden te Zingem, zijn slecht bewaard en sterk fragmentair. Het aantal determineerbare stukken is daardoor klein (ongeveer 30 %). De vondstverzameling is bovendien in zijn geheel niet zeer groot wat het onmogelijk maakt een archeozoologische interpretatie aan de studie van deze site toe te voegen. Er zijn op de beenderen evenmin speciale kenmerken (bewerking, pathologieën) te bespeuren. De beenderkollektie uit het nabijgelegen Romeinse site Asper-Jolleveld kunnen we niet als vergelijking gebruiken omdat ook daar de botten schaars en slecht gekonserveerd zijn⁶.

Bij de opgravingen vond men 9 beenfragmenten uit een oudere prehistorische (?) laag (laag IV). Het valt op dat de enige twee determineerbare stukken van een ree (*Capreolus capreolus*) afkomstig zijn. In plaats van een huisdierfauna treffen we hier dus de resten van jachtbuit.

BESLUIT

De opgraving te Zingem-Weistraat bracht resten uit verschillende perioden aan het licht. Vooreerst zijn er een pijlpunt en een fragment van een gepolijste bijl, die weliswaar werden aangetroffen in Romeinse kontekst, maar die duidelijk thuishoren in de periode Midden-Neolithicum - Midden-Bronstijd. Het is niet uitgesloten dat deze vuurstenen artefacten uit dezelfde periode stammen als de vondsten uit laag IV.

Deze site dankt zijn archeologisch belang echter vooral aan de Romeinse resten en sporen. Laag II, hoogstwaarschijnlijk te interpreteren als een grachtovulling, bevatte vrij veel archeologisch materiaal, hoofdzakelijk ceramiek. Deze bestaat voor 80 % uit handgemaakt aardewerk, dat zowel technisch als wat de vorm en versiering betreft zeer sterk gelijkt op het handgemaakt aardewerk van de site Asper-Jol-

leveld⁷. Ook te Asper domineert deze ceramiekgroep. In geen enkele vroeg- of Midden-Romeinse kontekst van deze site daalt ze onder de 50 %.

De luxe-ceramiek en de *fibulae* uit laag II dateren uit de 1ste - 2de eeuw, evenwel met de nadruk op de Flavische periode en de 1ste helft van de 2de eeuw.

Het archeozoologisch materiaal omvat de klassieke trits van de huisdierfauna: paard, rund, schaaap/geit en varken. De enige verwijzing naar de jacht is afkomstig uit een "pre-Romeinse" laag. Dat de bewoners naast agrarische ook ambachtelijke bezigheden hadden, valt af te leiden uit de spinschijfjes en een fragment van zgn. "technisch aardewerk".

Uit de eerste prospecties is gebleken dat deze Romeinse site zich niet verder in het alluvium uitstrekt.

SUMMARY

Roman Finds from Zingem (province of East-Flanders)

A small trial excavation in the alluvial plain of the Scheldt river provided information about the stratigraphical position of Roman finds from the 1st and 2nd centuries AD. They were present in layer II, probably a ditch filling. The predominance of hand-made pottery (about 80 %) is comparable to that in other settlements in this area, e.g. at Asper. The most common species of domestic animals (horse, cattle, sheep/goat and pig) are represented in the faunal remains which are too fragmented to allow further conclusions.

The underlying layer IV yielded some pre-roman finds in very low quantities.

BIBLIOGRAFIE

DE LAET S.J., VAN DOORSELAER A., SPITAELS P. & THOEN H. 1972: *La nécropole Gallo-Romaine de Blicquy*, *Dissertationes Archaeologicae Gandenses* XIV, Brugge.

GAUTIER A. 1986: Mammalian remains from the Roman site Asper-Jolleveld (East-Flanders, Belgium, 40-250 AD). In: VERMEULEN F., *The Roman Settlement and Cemetery at Asper (Gavere, East Flanders)*, *Scholae Archaeologicae* 5, 132-134.

VAN BUCHEM H.J.H. 1941: *De Fibulae van Nijmegen*, Nijmegen.

VERMEULEN F. 1986: *The Roman Settlement and Cemetery at Asper (Gavere, East Flanders)*, *Scholae Archaeologicae* 5, Gent.

6 Gautier 1986, 132-134.

7 Vermeulen 1986, 92-110.